

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

52. De Salomonis Templo eiusque partibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Caput LII.

De Salomonis Templo, eiusque partibus.

Recta hominum ratio præscribit, ut templum in Dei cultum, & honorem erigamus, non quòd loco Deum includere velimus, aut possimus, sed ut in certum locum pij eius cultores conueiant, ubi verbum diuinum audiant, intelligant, & discant; ubi preces, vota, & sacrificia offerant; ubi Deo sese presentes exhibeant, ubi Deo pro beneficijs acceptis gratias agant, ubi diuinis rebus inseruiant, ubi denique Deus cultu, & veneratione honoretur à cunctis. Ex lignis, & lapidibus, ait Aug. lib. 1. De Symbo. ad Catechif. ca. 5. dignatus est Deus facere, sibi domum per seruum suum in terra, ubi rogaretur, ubi moraretur. Sic ille. Conuenientibus in vnum locum destinatum ad Dei cultum pij homines studiosius, & religiosius conuocantur, orant, sacris interfunt, diuinas conciones audiunt, & eo magis audiuntur à Deo.

s. Th. 1. 2. q. 102. a. 4. ad 1.

Sed cur vnum tantum templum, & altare voluit sibi Deus à ludæis extrui, & erigi? Nimirum voluit Deus indicare se vnum Deum esse: voluit Hebræorum populum auertere ab errore Gentium plures Deos credentium, ac ideo in multorum Deorum cultum plura templa fabricantiū. Sed cur tamen in lege gratæ, id est. Euangelica plura templa vni Deo eriguntur, quia lex Gratæ ad omnes gentes, & nationes fertur, non ad vnum Hebræorum populum. Omnes autem mundi nationes in vnum locum conuenire nequeunt. Rursus, per legem Christi omnis est Idolorum cultus damnatus, & eiectus; omnis plurium Deorum superstitio confutata, & expulsa; & ideo absque vilo periculo erroris multa vni Deo templa fabricamus. Et quia Iudæi vnum templum tantum habebant; ideo in vrbibus synagogas extruebant, in quibus sacrarum literarum lectionem audiebant.

Primo quaeritur, Quot partibus Templum constaret? **Respondeo** tribus: nam tota domus, quæ Templum dicebatur, tripliciter in sacris literis accipitur: **Primo** modo, ut continebat etiam atria, ad quæ tantum laicis aditus patebat: & hoc modo in Euangelio legimus Christum Dominum ille templum, vel introisse in Templum Salomonis, hoc est, in atrium quoniam cum esset ex tribu Iudæ, non permittebatur intrare nisi vsque in atrium. **Secundo** modo, ut continebat etiam porticum, quæ erat ante Templum: **Tertio**, ut continebat duas partes interiorē, & exteriorē: quarum interior dicitur Sancta Sanctorum, exterior simpliciter, Sancta. Domus igitur proprie continebat etiam porticum, in tres partes erat diuisa: vna versus Orientem sita, Porticus appellabatur, & vestibulum aliquando latinus interpres vocat, hebraicè *Plam*, Post Porticum versus occidentem, erat pars templi hebraicè dicta *Echal*, latinè Templum, vel exterior domus, aliquando Sanctum. Tertia Templi pars omnium intima hebraicè dicitur *Deur*, latinè oraculum, quòd inde Dominus responsa reddebat. vocatur etiam Sanctum Sanctorum, hoc est, Domus sanctissima; aliquando etiam per Antonomasiā, Sanctum,

ארלס
היכל
דבר

secundo quaeritur, An hoc Altare fuerit totum vacuum, an verò plenum terra vsque ad mediam partem? Richardus & Auctor Historiæ Scholasticæ, & Abulenſis opinantur, fuisse terra oppletum vsque ad medium, propter verba illa Exodi: Altare de terra facietis mihi, & offeretis super illud holocausta. Cæterum ex libro Machabæorum constat. Altare nõ terra, sed lapidibus repletum fuisse. Iudæi enim, & fratres diruerunt holocaustorum altare violatum, & pollutum à Gentibus, & reposerunt lapides in monte domus in loco apto, & acceperunt lapides integros secundum legem, & edificauerunt altare nouum secundum illud, quod fuit prius. In eodem autem loco isto Exodi subiungitur: *quod si altare lapideum feceris mihi, non edificabis illud de sectis lapidibus, ac idcirco liber Machabæorum (ut retulimus paulò ante) Acceperunt, inquit, lapides integros, hoc est, minime lectos. Postquam est autem altare sub dio, non intra Tabernaculū, aut Templum, propter ignem, & sanguinis ac victimarum odorem. Salomon fecit altare illo priori maius: legimus enim: Fecit quoque altare aeneum viginti cubitorum longitudinis, & viginti cubitorum latitudinis, & decem cubitorum altitudinis.*

Tertio quaeritur, Quo modo ad Altare tam altum ascenderetur? **Respondeo**, Deum Mosis præcepisse: *Non ascendes per gradus ad altare meum, ne veletas turpitudine tua. vnde licet altare emineret, nõ erat tamē ad illud ascensus per gradus, aut ex lapidibus, aut ex lignis ordine positos, sed erat cõtinuus per terram ipsam, quæ sensim in altum surgebat.*

Quinto quaeritur, Quæ & qualia fuerint vasa ad huius Altaris vltus necessaria? Ita legimus in Exodo: *Faciesque in vsu eius lebetes ad suscipiendos cineres, & forcipes, atque fuscinulas, & ignium receptacula. Omnia vasa ex ære fabricabis. Liber quoque Regum ita scribit: Fecit ergo Hiram lebetes, & scutras, & amulas, & postea: Et lucernas desuper aureas, & forcipes, & hydras, & fuscinulas, & phialas, & mortariola, & thuribulayie auro purissimo. Lebetes hebraicè dicuntur *Siroth*, noſter interpres sæpè vertit in ollas. Erat autem vas in modum ollæ factum, ad cineres suscipiendos. Forcipes in hebræo dicuntur *Iaim*. Hieronymus alicubi interpretatur tridentes, nunc verò forcipes. Instrumentum hoc erat, quo ignis capiebatur. Fuscinulæ hebraicè *mizera-koth*, solet Hieronymus reddere tridentes verum alibi interpretatur vincinos, alio loco reddit fuscinulas. Instrumentum erat, quo carnes ex olla, vel alio loco capiebantur. Vnde interdum vocantur *Creagra*, à carne capienda. Phialæ in hebræo dicuntur *mizlegoth*. vas erat magnum, & amplum, ad bibendum accommodatum: eius vsus erat in templo, ad victimarum sanguinem excipiendum. Scutræ in hebræo *Iaim*, vas erat rotundum, quale ad mentas adhibetur, vnde ex scutra, dicta est scutella. Amulæ hebraicè *mizera-koth*: Amulam autem Latini vocant genus vasculi ad aquam gestandam. Thymiateria in hebræo *Meqanmeroth*, vasa erant, quibus odores incendi ponebantur. Mortariola, vasa erant parua in modum volæ manus facta, ad thura, & alia similia excipienda. Thuribula, vasa erant veluti cochlearia quædam, in quibus thura, vel panes ponebantur.*

Psal. 133.

dom, vel Sancta, vt ibi: *In nobilibus extollite manus vestras in sancta*, hebraicè in sanctum, id est, conuerso vultu ad locum, siue domum, vbi est Arca propitiatorij, palmis extensis, & in altum sublatis orate, & Apostolus; *Intrauit semel in sancta*, scilicet, Dominus noster. Templum siue exterior domus, quæ hebraicè dicebatur *Echal*, longitudinis erat quadraginta cubitorum, latitudinis viginti, altitudinis iuxta opinionem communem, centum viginti cubitorum, secundum alios nonaginta, iuxta aliorum sententiam, sexaginta vt dicam inferius.

Hebr. 9.

3. Reg. 6.

Secundò queritur, Quantæ latitudinis, & altitudinis esset oraculum, siue Sanctum Sanctorum? In longitudine, & latitudine omnes conueniunt eam templi partem fuisse viginti cubitorum: nam in historia Regum ita scribitur: Domus, quam ædificabat Rex Salomon Domino, habebat sexaginta cubitos in longitudine, & viginti cubitos in latitudine, id est, totum spatium, quod continebat domus Domini, sine porticu ante templum, erat longitudinis sexaginta cubitorum, & latitudinis viginti. Ergo cum domus exterior in longitudine contineret quadraginta cubitos, sequitur vt domus interior haberet viginti. Et postea in eodem loco: *Porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis, & viginti cubitos latitudinis*. In altitudine verò non consentiunt omnes; nam Beda in *lib. de templo. cap. 10.* Auctor histor. Scholastic. in *historia. 3. Reg. c. 10.* aiunt fuisse triginta cubitorum intrinsecus, quos etiam habebat in altitudine domus exterior, extrinsecus verò centum viginti cubitorum: Richardus, & Lyranus docent quoque intrinsecus fuisse triginta cubitorum, extrinsecus verò centum viginti. At Hebræi sentiunt fuisse intrinsecus viginti cubitorum, extrinsecus verò fuisse centum viginti, & ideo totum oraculum fuisse quadratum: certè in eodem loco, quem paulò ante memorauimus, sic est; Porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis, & viginti cubitos latitudinis, & viginti cubitos altitudinis. Ex quibus verbis colligimus oraculum intrinsecus figuram perfectè quadratam habuisse, nam tabernaculum Moysi quadratum quoque fuerat, licet minus. vt enim perhibet Scriptura, in longitudine, latitudine & altitudine decem cubitos habebat.

Exod. 26.

3. Reg. 6.

Habac. 3.

Psal. 100.

3. Reg. 6.

Tertiò queritur, quid significant illa verba. *li. Reg. oraculum autem in medio domus in interiori parte fecerat.* nam quomodo est in medio domus oraculum fabricatum, si erat in parte intima Templi? Respondeo, Hebræos in medio domus dicere, quod Latini dicerent, intra domum. Ita dictum est: *Domine, opus tuum in medio annorum visitauit illud*; id est, intra annos, quos constituiti, & promissisti. & alibi; *Non habitabit in medio domus mea, qui facit superbiam.*

Quartò queritur, Quantæ magnitudinis fuerit porticus, quæ erat ante templum. In eo conueniunt omnes, fuisse illam longitudinis viginti cubitorum, & latitudinis decem, sic enim in Historia lib. Reg. legitur: *Et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis, iuxta mensuram latitudinis templi, & habebat decem cubitos latitudinis ante faciem templi.* Ex quo fit, omnes tres partes, ex quibus diximus Templum constare, fuisse in longitudine septuaginta cubitorum, ex quibus porticus

in latitudine decem obtinebat; nam habebat 40. in longitudine domus exterior hebraicè dicta *Echal*, & viginti in longitudine pars interior, quæ dicitur hebraicè *Denir*, & latinè, oraculum: ergo Porticus in latitudine decem cubitos habebat: lógitudo verò Porticus 20. cubitorum erat: nam totidem habebat in latitudine; tum domus exterior, tum interior. Porro in altitudine, Porticus erat centum viginti cubitorum: ait enim lib. Paralipomenon: *Porticum verò (fecit Salomon) ante frontem, quæ tendebatur in longum iuxta mensuram latitudinis domus, cubitorum viginti.* Porro altitudo centum viginti cubitorum erat: quo loco scriptura Porticus altitudinem expressit, quam liber Regum silentio suppresserat.

Quintò queritur, Quantæ altitudinis fuerit pars templi exterior superius dicta *Echal*? Tres inuenio opiniones, vnam afferentium, altitudinem domus fuisse triginta cubitorum, quoniam in li. Reg. cubitos 30. in altitudine legitur Domum Domini habuisse; Porticum verò altitudinem centum viginti cubitorum. Vnde quod in Paralip. lib. dicitur: *centum viginti cubitorum erat*, intelligunt huius opinionis auctores de Porticu tantum, de qua proximè sermo præcesserat: iuxta quam sententiam Porticus ante Templum erat veluti turris quæ diu editissima. Secunda est sententia eorum, qui domum exteriorem in altitudine extrinsecus centum viginti cubitos habuisse contendunt, totidem videlicet, quot habebat porticus: ac intrinsecus triginta cubitos habuisse: quare illud paulò ante dictum, *centum viginti cubitorum erat*: non ad solam Porticum, sed ad totam domum Templi exteriorem referunt: & illud, quod in 3. lib. Regum legitur, *Domum Domini, triginta cubitos in altitudine habuisse, sic intelligit; Vt Domus Domini intrinsecus vsque ad primam contignationem triginta fuerit cubitorum, ita Beda in li. de Templo. c. 8. & 10. & 9. in libros Reg. Angel. 3. Reg. 7. Ruper. lib. 3. comment. in libros Regum. ca. 7. Richard. in lib. de Templo. Commentor. in historia lib. 3. Reg. 9. L. yra. Abulen. Catech. tanus. 3. Reg. c. 7. & probant Iosephi auctoritate dicentis: *lib. 8. Antiq. c. 2. Cuius edificij altitudo fuit cubitorum sexaginta, & totidem longitudo, latitudo verò viginti.* Dixit verò Iosephus altitudinem fuisse sexaginta cubitorum, quia super illud ædificium erat alterum equalis altitudinis, & proinde tota altitudo Templi extrinsecus erat centum viginti cubitorum: nimirum quia intrinsecus ea pars Templi diuidebatur in tres interiectis contignationibus distributas, ita vt vna pars vsque ad primam contignationem triginta cubitos haberet, & totidè altera pars ab eadem contignatione vsque ad secundam contignationem: & vsque ad summum fastigium erat sexaginta cubiti: ita vt extrinsecus tota altitudo appareret centum viginti cubitorum. Et alibi idem Iosephus lib. 15. *Antiq. cap. 14.* inducit Herodem his verbis alloquentem Iudæos: *Templo huic, quod post liminibus veneri à captiuitate Babylonica patres nostri inaurauerunt, ædes sunt ad primam altitudinem sexaginta cubiti: tanto enim celsius erat vetus illud Salomonis ædificium. Sed Templum secundum, de quo ibi loquitur Herodes, constare habuisse sexaginta cubitos altitudinis, ex 1. Eld. x. vbi inducitur Cyrus interdicens Iudæis altius templum edificare. colligit igitur nominati scriptores altitu-**

altitu-

altitudinem domus exterioris vsq; ad secundam contignationem, sexaginta cubitos habuisse, & tertiam ab ea vsque ad summum fastigium. Tertia sententia est quorundam asserentium, Domum omni fuisse nonaginta cubitorum in altitudine propter verba illa Domini apud Ezechielem 41. veru. 12. Pares autem edificij quinque cubitorum latitudinis per circuitum, longitudinis nonaginta cubitorum, hoc est, crassitudo parietis, erat cubitorum quinque, altitudo nonaginta cubitorum.

Sexto queritur, Quid significent illa verba in libro Regum tertio: Fecitque Salomon in Templo fenestras obliquas? quomodo scilicet Templum hoc loco sumatur, an pro parte exteriori dicta Echal, an vero pro tota domo, quæ Echal continebat, & oraculum dictum Desir. Quid itidem sint obliquæ fenestras. Respondeo, hic Templi nomine accipi totam domum prædictas partes continentem, quoniam in hebræo non ponitur Echal, quæ solam partem exteriorem significat, sed Baith quæ generatim significat domum: Fenestras verò obliquas pleriq; intelligunt introrsum angustiores, extrorsum verò latiores, vt multum lucis accipientes in Templum inueherent. Alij verò fenestras intelligunt factas in modum retis, hoc est, reticulatas, quas solent esse cancelli: & hæc fenestras erant ad Meridiem, septentrionem, & occidentem: nam orientalis pars Templi fenestris carebat.

Cap. LIII.

De Atrijs ante Templum constitutis.

PRIMO queritur, Quot Atrijs Templum Salomonis consistere? *Caliodorus, Beda, & Autor Historiæ Scholasticæ, & Abulensis* sentiunt, quatuor Atrijs constituisse, vnum erat, in quod solis Sacerdotibus, & Leuitis patebat ingressus. Secundum erat, quo conueniebant orationis causa viri Israelitæ: Tertium, in quo Israeliticæ foemine orabant: Quartum, in quod ingredi licebat Israelitis immundis, & Ethnicis. Alij verò putant, Templum, quod fuit postea ab Herode extructum, quatuor prædictis Atrijs circumdatum fuisse: Sed Salomonis templum illud vetus duobus duntaxat: quod probant ex illis verbis: *Et edificauit atrium interius tribus ordinibus lapidum politiorum, & vno ordine lignorum cedri: ex verbis item illis: Fecitque etiam atrium Sacerdotum, & Basilicam grandem, & alia in basilica, que textu etc.* Atrium Sacerdotum Scriptura vocat, quod alias appellatur Atrium interius. Et interius atrium rectè nominatur, quia coniungebatur cum porticu, siue vestibulo, quod erat ante domum Domini: Atrium verò sacerdotum dicitur, quia solum Sacerdotes, & Leuitæ eo conueniebant. quod si erat atrium interius, fuisse quoque pariter intelligitur atrium exterius, quod populus confuebat. Et quoniam magnam populi multitudinem capiebat, erat longe maius atrio Sacerdotum; & ideo basilicam grandem Latinus interpretes illud atrium vocauit, & septuaginta, aut lam, nam quodam loco ait Scriptura: *Et extruxit alicaria (rex scilicet Manasses) vniuersa milite caeli in duobus atrijs templi Domini; ergo in Templo Salomonis duo tantum Atria constituta fuerant: & Iosephus tantum meminisse videtur duorum Atrio-*

rum, interioris, & exterioris. De interiori Atrio sic ait: *circumedit deinde Templo septem quoddam trium cubitorum altitudinis, exclusurum profanam multitudinem, & solum Sacerdotes admissurum.* De Atrio verò exteriori subiicit hæc: *extra hoc septem erat sanum porticus magnus ad latum cinctum, & portis altis patens; quarum singula singulos ventos aspecebant, & foribus auratis clauderantur. In hoc sanum cuiuslibet è populo, modo puro ac mudo, & prescriptorum leges obseruanti accessus patebat. Dicit autem non potest, ac vix etiam oculis cerni, quam mirandum fuerit illud exterius sanum. Vallibus enim expletis tã profundis, vt ad prospectum oculi caligarent, & aggesta ad quadringentos cubitos terra, eam vertici montis, in quo Templum extructum est, æquauit: atque ita factum est, vt area cum solo Templi æquaretur: quam cinctæ geminis porticibus, quas Columnæ è nativo saxo sustentabant, & laquearia tecto expolita tegebant: fores vero habebant omnes ex argento fabricatas.* Hæc Iosephus. Alij verò probabiliter opinantur, in Templo Salomonis tria Atria fuisse, vnum Sacerdotum, & Leuitarum: secundum Israelitarum, cancellis in duas partes distinctum ad viros, & foeminas excipiendas: nam à viris foeminas separari decebat, vt factum est in Templo Herodis teste Iosepho: Tertium verò, Atrium Gentium, quod Gentibus adire licebat. verisimilius esse mihi videtur tria Atria fuisse; vt in Templo Ethnici conuenirent, qui Deum colere vellent.

Secundo queritur, An Atria singula cingerent vniuersam Domum Domini.

Tres sunt opiniones, quarum vnam sequuntur *Caliodorus, Beda, Autor Historiæ Scholasticæ, & Lyranus, locis supra citatis, dicentes, totam Domum Domini vndequeque Atrijs cinctam fuisse; Alij verò opinantur, ad partem tantum Orientalem Templi fuisse Atria constituta. At Abulensis censet Templum non fuisse Sacerdotum atrio cinctum, sed tantum alijs atrijs; ita vt atrium Sacerdotum ex parte tantum orientali Templi fuerit constitutum, cætera verò ex omni parte. Cæterum, Iosephus de Atrio Sacerdotum loquens, sic ait: circumdeat deinde Templo septem quoddam, ergo atrium Sacerdotum totam Domum Domini vndique clauderat: & propterea verisimilius existimo, vniuersa atria ex omni parte Templi fuisse.*

Tertio queritur, Quænam esset Porticus Salomonis in Atrijs Templi constituta: Respondeo, congesta terra impleta valles ita fuisse, vt verticem montis, in quo erat Templum extructum, æquarent, & deinde atria fuisse alto muro cincta. his aggeribus imposuit Salomon porticum, quæ præcipue ab Oriente atrium Israelitarum complectebatur. Porticus autem, est locus amplus, & spatiosus ambulationibus aptus, tecto clausus: atria enim sine tecto erant, & sub dio; & ideo Salomô Porticum extruxit, quò se populus reciperet, cum pluuie è cælo cadebant, vel calores, & æstus vrgebant. Hæc igitur porticus est, quæ à Ioanne euangelista vocatur Porticus Salomonis: *Et ambulabat, inquit, Iesus in templo in porticu Salomonis, & à Luca in Actus; currens omnis populus ad eos (Petrum scilicet, & Ioannem) ad porticum, que appellatur Salomonis.* Dicta est autem Porticus Salomonis, quòd sit à Salomone facta; non ea Templi area semper mansit, quamuis fuerit à Chaldæis Templum euerium. Non igitur hæc porticus Salomonis erat illa, quæ Domui Domini proximè adhære

Iose. libr. 8.
Anti. c. 2.

Ioan. 10.

Act. 3.

4. Reg. 16.